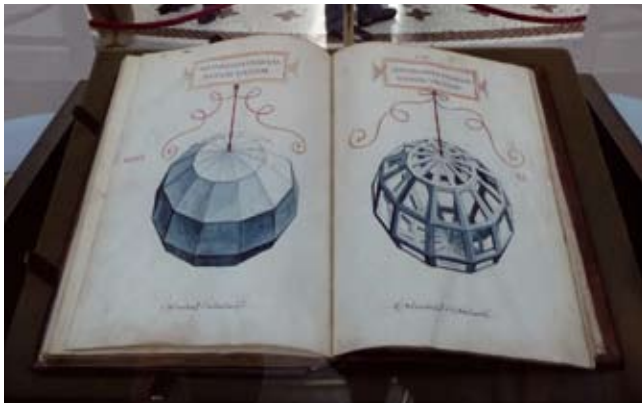

te leggen met collega's van buiten de schaduw van de eigen kerktoren. Bovendien is face-to-face contact, zelfs in een digitale wereld, nog steeds waardevoller dan duizend e-mails of weblog- of twitterberichten. Een uitgelezen plek voor netwerking dus.

Het congres in Milaan bood daar voldoende gelegenheid toe. Vooreerst was er een beursgedeelte met vele tientallen standhouders. Er was ook de Nederlandstalige caucus, waar alle Nederlandstalige aanwezigen (Nederland, Vlaanderen, Zuid-Afrika) voor het congres al eens samenkamen, om later op de week af te sluiten met een Dutch diner. Er was ook een programma met uitgebreide randactiviteit: tientallen bibliotheekbezoeken, toeristische uitstapjes, een concert in de Scala speciaal voor de congresgangers en een sociale avond in en rond de Duomo, met diner en tentoonstellingen voor de IFLA-badghehouders⁵.

De Divina Proportione van Luca Pacioli, verlicht door Leonardo Da Vinci.

Is het dan echt voor iedereen? Ja, maar wat je aan een congres overhoudt, verschilt uiteraard van je eigen achtergrond. "Vanuit het perspectief van de beroepsvereniging is het IFLA-congres een uitstekende gelegenheid om de ontwikkelingen in eigen land te toetsen aan die in het buitenland", aldus **Bruno Vermeeren** van VVBAD.

Bibliotheekwerkers uit deelsectoren zullen dan weer focussen op hun eigen sector. Voor ondergetekenden, als hogeschoolbibliothecarissen, is de internationale kijk zeker van belang. Als Vlaamse hogescholen staan we niet alleen in de wereld. Om mee te zijn met nieuwe (zij het daarom niet per definitie betere) trends, moet je meer en meer over de grens van je stad, streek, land kijken, maar ook over de grenzen van de vakspecialiteit. Een internationaal congres als IFLA is dé plek om dat te doen.

En laten we vooral niet vergeten dat een internationaal congres met meer dan 4000 deelnemers op zich al een hele belevenis is. Iedereen uit de bibliotheek- en informatiesector zou dit ééns in zijn loopbaan meegemaakt moeten hebben. Op naar Göteborg in 2010 dus⁶.

Met dank aan Paul Nieuwenhuysen, Ingrid De Pourcq, Bruno Vermeeren, Ann De Meulemeester, Kris De Winter en Marie-Rose Schollaert voor hun inbreng.

Dirk Desaeve, *Diensthofd EMI Plantijn Hogeschool*
Stijn Meersseman, *Mediathecaris Arteveldehogeschool*

Noten

1. <http://www.milanoexpo2015.com/>
2. Het congres is in 2010 gepland in Göteborg, in 2011 in Puerto Rico en in 2012 in Helsinki.
3. <http://www.karolienselhorst.be/category/conferences>.
4. Resp. Claudia Lux (2007-2009) en Ellen Tise (president 2009-2011). De laatste stelde haar presidentieel thema "Libraries driving access to knowledge" persoonlijk voor op de Nederlandstalige Caucus.
5. Tentoonstelling van manuscripten m.b.t. de drie grote religies in de Bibliotheca Ambrosiana, unieke tentoonstelling van de "De Divina Proportione" van Luca Pacioli met illustraties van Da Vinci himself, enkele pagina's uit de Codex Atlanticus van Da Vinci, een concert met stradivarius in de Duomo...
6. Alle info op <http://www.ifla.org>. Congresdocumenten en abstracts op <http://www.ifla.org/annual-conference/ifla75/>. Over vorige en toekomstige congressen zie : <http://www.ifla.org/en/annual-conference/>.

Web2.0 verslagen van IFLA zie o.a. <http://biebniepleen.web-log.nl/>.

Informatie aan Zee

Op 10 en 11 september vond in het Kursaal van Oostende Informatie aan Zee plaats. Verschillende bezoekers maakten achteraf een verslag van één of meerdere lezingen. Hieronder vind je een aantal uittreksels uit die teksten. De uitgebreide verslagen zijn terug te vinden op www.vvbad.be/InformatieaanZee/verslagen.

Annelies Nevejans maakte een verslag over de keynote door Hans Jansen. Ze merkte daarbij op dat "er in de nabije toekomst een reeks hete hangijzers zijn waar er een oplossing voor moet worden gezocht om een duurzame toegang tot de digitale informatie te verzekeren. Zo moet er bewustzijn gekweekt worden op verschillende beleidsniveaus en zouden er – nog meer dan voorheen – afspraken gemaakt moeten worden over wie wat bewaart. De impact van digitale preservatie op de technische ondersteuning, het beleid, de organisatie en – niet te vergeten – het budget zijn immers van die aard dat overleg en afstemming tussen de verschillende bewaarinstellingen in binnen- en buitenland van groot belang is."

Twee jaar terug was Web 2.0 een nieuwe tendens. Op deze editie van Informatie werden de eerste praktische voorbeelden voorgesteld. **Dieter Suls** volgde de lezing

Foto: Kaat Van Wonterghem.

over Marketing 2.0: "Jan Van Hee geeft een heldere en praktisch georiënteerde uiteenzetting die een strategie voorstelde hoe bibliotheken met de uitdagingen van Web 2.0 kunnen omgaan. Het is een sterk punt van de auteur dat er modellen en concepten uit de wereld van de bedrijfskunde worden geïntroduceerd in deze discussie. Er zitten ook echter beperkingen aan het Web 2.0 verhaal waaraan tijdens de lezing een beetje voorbijgegaan werd, zoals tijdens de discussie achteraf werd vastgesteld. Web 2.0 biedt niet enkel mogelijkheden, maar kent ook beperkingen. Duurzaamheid van de applicaties is er één van. Wat gebeurt er bijv. als Flickr failliet gaat? Hoeveel instellingen zullen er dan vitale informatie kwijt zijn, en wat voor een verlies aan efficiëntie zou dit betekenen. Een ander hangijzer is de privacy, of beter het verlies daarvan, waarover nog veel onduidelijkheid bestaat."

Hermione L'Amiral heeft in haar verslag over Web 2.0 in archieven gelijkaardige opmerkingen: "Men kan zich ook vragen stellen bij de 'lichtheid' van het Web 2.0 gebeuren. Is het voor de archivaris uit de publieke sector echt mogelijk onbezorgd te experimenteren met de documenten die hij beheert voor zijn overheid? Het NA4All-project is een prachtig voorbeeld van de integratie van actuele communicatietechnieken in het archiefbeleid."

Maar de ongedwongenheid is er toch wat uit verdwenen. De essentie is uiteindelijk dat de Web 2.0 samenleving een realiteit is. Web 2.0 technieken worden courant gebruikt door een steeds groeiend publiek. De nieuwe mogelijkheden tot informatie delen maken de afstand tussen je archief en mogelijke geïnteresseerden een pak kleiner.

Uiteraard moet een overheidsarchief voldoen aan bepaalde kwaliteitseisen. Een goed ontsloten, zowel analoog als digitaal voldoende gepreserveerd archief kan evenwel de basis vormen voor een testcase in de Web 2.0 wereld. De veelzijdigheid van de Web 2.0 toepassingen laat nu net toe – zonder dat je er iets nieuws voor hoeft uit te vinden – te werk te gaan op het ritme en volgens de prioriteiten van de eigen instelling. Of, om te besluiten, nogmaals de woorden van de Digitale Archivaris: "Kijk gewoon wat er in de aanbieding is en gebruik het".

Aansluitend op de web 2.0 hype werd de vraag gesteld hoe al deze nieuwe ICT-toepassingen bijgebracht kunnen worden aan het eigen personeel. **Hedwig Van den Bossche** volgde het panelgesprek, en zag dat het publiek niet volledig akkoord ging met de gevute stellingen. "Er kwamen heel wat reacties op deze markante uitspraken: we zijn misschien geen voortrekkers in het omgaan met nieuwe technologieën, maar de bibliotheeksector loopt niet achterop wat betreft automatisering. De beperkte ICT-kennis is een tijdelijk probleem en zal opgelost worden bij de indiensttreding van jongere collega's. Gebrek aan ICT-kennis is geen leeftijdsprobleem; heel wat oudere collega's zijn wél ICT-minded en sommige jonge collega's zijn het niet. Er zijn veel vernieuwingen in onze sector, maar ze zijn te weinig bekend. De bestaande opleidingen zijn volop in evolutie en hechten steeds meer belang aan zelfwerkzaamheid."

Op *Informatie aan Zee* werden ook enkele projecten voorgesteld. **Martine De Reu** maakte een verslag van de lezing over Europeana: "Het overlegplatform Europeana Vlaanderen verzamelt momenteel alle gegevens die nodig zijn om een offerte voor een haalbaarheidsstudie voor aggregatie op Vlaams niveau uit te schrijven. Een dergelijke haalbaarheidsstudie moet rekening houden met de belangen van diverse geïnteresseerde partijen: de Europese gemeenschap als politieke macht, de verlangens van diverse kleine gebruikers (er moeten voldoende gebruikers zijn om het geheel commercieel interessant te maken), de prioriteiten van de instellingen en van commerciële partners en ten slotte de talloze standaarden volgens welke de digitale gegevens opgeslagen zijn. Volgens de spreker is het mogelijk dat Europeana, dat nu bijna volledig door diverse overheden gesubsidieerd wordt, voor een klein gedeelte (15%) zelfbe-

druipend wordt. De overige 85% zou blijvend (!) van de diverse overheden moeten komen.”

De sessies over Digitaal Depot trokken veel belangstelling, ook van niet-archivarissen. **Bart Severi** luisterde onder meer naar de lezing van Hilde Van Ongevalle over Digitaal Archiveren met Alfresco: “De veel kortere afstand tussen het archief van het Vlaams Parlement en haar archiefvormers en -gebruikers had niet alleen een sterke impact op de systeemkeuze, maar ook op de eigen archiefwerking. Tijdens het traject stelde het archief vast dat ook de eigen werkprocessen scherpgesteld moesten worden, zodat een geïntegreerd beheer van het papieren en het digitale archief mogelijk was. Daarmee werd helder geïllustreerd dat de implementatie van een digitaal depot niet alleen een ingrijpend veranderingstraject oplegt aan de archiefvormer, maar ook aan de archiefinstelling.”

Binnen diezelfde sessie bracht **Luc De Munck** verslag uit van een Digitaal Archief in tien stappen: “Sonja Schaule gaf tot slot aan dat deze 10 stappen misschien afschrikwekkend overkomen, maar dat het vooral belangrijk is om hiermee van start te gaan en dan stap voor stap een digitaal depot uit te bouwen. Uiteraard moet de eigen organisatie daarbij altijd het uitgangspunt vormen, en moet het duidelijk zijn waar ze naartoe wil. Digitaal archiveren zal steeds een ‘work-in-progress’ blijven, de publicaties van eDavid (zie www.edavid.be) bieden alvast een stevige houvast voor iedereen die met deze uitdaging wordt geconfronteerd. En wie is dat niet in de archiefwereld?”

Tot slot was er ook de nodige aandacht voor documentbeheer. **Els Michiels** was niet onder de indruk van de lezing over Moreq 2: “Het jammere aan deze lezing was dat de spreker niet inging op de effectieve inhoud van Moreq. De spreker wilde het publiek vooral zin doen krijgen om Moreq te lezen. Hierdoor bleef het publiek echter sterk op zijn honger zitten.”

In de presentatie van Annelies O over documents@stad hoorde Els Michiels dan weer een interessante belofte: “Met de Toolbox kan de informatiebeheerder de bestaande mappenstructuur binnen zijn dienst overzichtelijk weergeven. (...) Op Informatie Aan Zee deed stadsarchief Antwerpen de belofte dat deze toolbox binnen afzienbare tijd ter beschikking van de hele archiefsector wordt gesteld. Voor het zover is, worden eerst nog een aantal extra functies toegevoegd. Het is dus nog even wachten om zelf met de Toolbox aan de slag te gaan ...”

Op www.vbad.be/InformatieaanZee/verslagen staan alle verslagen gebundeld. Volgende bezoekers stuurden ons een uitgebreid verslag door: Luc De Munck, Martine De Reu, Hermione L'Amiral, Annelies Nevejans, Els Michiels, Geert Puype, Bart Severi, Jan Stuyck, Dieter Suls, Hilde Vanoverbeke, en Hedwig Van den Bossche. Francis Vlieghe zorgde voor de samenvatting.

Een impressie van de rol van bibliotheken in Berlijn, voor en na de Wende

Books can change your point of view. Met grote artistieke letters staat het geschilderd op de achtergevel van de bibliotheek, langs de sporen van het station van Jette. Duizenden treinreizigers lezen het elke dag, tenminste, als ze even de moeite doen om ondersteboven te kijken. Want ook die boodschap zit erin: boeken kleuren niet altijd binnen de lijntjes, kunnen averechts zijn en als ze het verschil maken, zijn ze het misschien wel d'office. Niet voor niets staat deze affirmatieve stelligheid gekalkt op de gevel van een boekenhuis. Want boeken zonder lezers kunnen niets. Het belang van de verspreiding van boeken kan nauwelijks worden onderschat. Het belang van bibliotheken bijgevolg evenmin. Midden in de voorbereiding voor de feestelijkheden van Mauerfall09 ging LOCUS in Berlijn op zoek naar de rol van bibliotheken in het herenigingsproces. En dat bleek tweërlei: de bib als aanbieder van informatie en vorming speelde een niet te onderschatten rol in de climax die leidde naar de vreedzame val van de muur. Vervolgens was er de honger van de Oost-Duitse lezer om zich de lang verboden lectuur en literatuur eigen te maken. Ten slotte is er ook de rol van de bibliotheken om vandaag, in een voortdurend veranderende omgeving, een relevante maatschappelijke functie op te nemen.

Herr Richter is Oost-Berlijner. Vandaag maakt hij deel uit van het Robert-Havemann Gesellschaft dat zich tot doel stelt de recente Duitse geschiedenis uitvoerig en genuanceerd te documenteren. Twintig jaar geleden was hij een van de vele geëngageerde jongelui die zich inzetten voor een illegaal circuit van kunst, cultuur- en literatuurverspreiding. Ze vonden daartoe een onderkomen in de kerk. “Hoewel oost en west een uiteenlopende politieke geschiedenis schreven, deelden de inwoners dezelfde bekommernissen,” vertelt Uwe Richter. “De zorg om het milieu, de wereld-

